

Spółdzielnie uczniowskie w praktyce, czyli jak złożyć spółdzielnię uczniowską?

Przydatna publikacja

Spółdzielczość uczniowska stanowi szczególną płaszczyznę ruchu spółdzielczego. Jest ważnym narzędziem edukacyjnym i wychowawczym. W Polsce ma już 115-letnią tradycję, a w najtrudniejszych dla naszego społeczeństwa momentach była sposobem walki o zachowanie tożsamości narodowej. Paradoksalnie jednak, z największymi trudnościami przyszło jej się zmagać po 1989 roku. Obecnie ruch ten funkcjonuje dzięki determinacji największych zapaleńców: nauczycieli, pedagogów i uczniów. Jego rozwój jest hamowany niechęcią, nawet wrogością niektórych środowisk politycznych i gospodarczych, ale także poważnymi brakami w zakresie edukacji i popularyzacji wiedzy o spółdzielczości.

Właśnie tej edukacji ma służyć najnowsza publikacja autorstwa dr. Jerzego Jankowskiego i Ewy Derc: *Jak złożyć spółdzielnię uczniowską?* Jest to poradnik dla nauczycieli i uczniów, który wypełnia poważną lukę w literaturze poświęconej tej problematyce. Opracowanie kierowane jest do spółdzielców, ich opiekunów i wszystkich tych, którzy chcieliby założyć spółdzielnię w szkole. Stanowi zbiór wskazówek praktycznych, niezbędnych w tworzeniu tej formy gospodarczej działalności w placówkach oświatowych i wychowawczych.

Całość jest podzielona na dwie części. Pierwsza składa się z pięciu rozdziałów o charakterze teoretycznym. Druga, to dwa rozdziały, w których zawarte są akty prawne oraz wzory dokumentów niezbędnych do założenia spółdzielni oraz jej prowadzenia.

Pierwszy rozdział zawiera krótki rys historyczny spółdzielczości uczniowskiej w Polsce. Przybliżenie jej dziejów pozwala lepiej zrozumieć istotę, rolę i znaczenie w życiu, nie tylko szkoły i społeczności szkolnej, ale także całego społeczeństwa. Dzięki temu Czytelnik może łatwiej sformułować kontrargumenty wobec wszystkich przeciwników tej formy organizacyjnej. Lektura tego

rozdziału pozwala też zrozumieć aktualną sytuację SU, uwarunkowania ich obecnej kondycji oraz poznać działania prowadzone w jej obronie, przez środowiska spółdzielcze i właściwe instytucje. Autorzy przedstawili podstawę prawną funkcjonowania spółdzielni uczniowskich, osadzając ją na fundamentalnych przepisach. Wszystko to zostało oparte na międzynarodowych zasadach spółdzielczych, po czym przeanalizowano pozostałe źródła prawa dotyczącego spółdzielczości, w tym spółdzielczości uczniowskiej w Polsce.

Szczególnie cenne wydają się treści zawarte w rozdziale mówiącym o spółdzielni uczniowskiej jako organizacji wewnątrzszkolnej. Czytelnik może przeanalizować miejsce spółdzielni w strukturze szkoły. Opisane są warunki, jakie musi ona spełniać od strony formalnej, a więc zasady jej funkcjonowania i relacje z organami szkoły (dyrekcją i radą pedagogiczną). Punktem wyjścia są zawsze odpowiednie zapisy w statucie szkoły, czyli podstawowym dokumencie określającym strukturę każdej placówki. On także określa obowiązki szkoły i jej organów wobec spółdzielni.

Szczególnie ważny i jednocześnie interesujący wydaje się Rozdział 4: *Jak założyć spółdzielnię uczniowską? Krok po kroku*. Jest to zbiór różnorodnych instrukcji i wskazówek dla początkujących spółdzielców i ich opiekunów. Przedstawia praktyczne sposoby planowania profilu działalności spółdzielni, wprowadzania zmian w do treści statutu szkoły, wyboru nauczyciela-opiekuna, czy wreszcie podjęcia działań marketingowych i promocyjnych. Struktura, cele działania, formy kontroli i nadzoru, metody funkcjonowania i realizacji założonych celów szczegółowych ma określać statut spółdzielni. W tym zakresie Autorzy również podali schemat rozwiązania, prezentując swoisty „szkielet” takiego statutu. Wszystkie te działania muszą być zgodne z obowiązującym prawem oświatowym oraz spółdzielczym. Jednocześnie wskazano, że instytucjami które pełnią role nadzorcze wobec spółdzielni uczniowskich, podając ich dane teleadresowe.

Rozdział 5. wskazuje podstawowe źródła prawa Unii Europejskiej, które określa jej stosunek do spółdzielczości i problemu edukacji, aktywizacji i działalności ekonomicznej młodzieży szkolnej. Unia Europejska i jej organy

wewnętrzne, jak Komisja Europejska, Parlament Europejski i Rada Unii Europejskiej, wyraża pełne poparcie dla ruchu spółdzielczego, jego rozwoju oraz równego traktowania na jej obszarze. Lektura tego rozdziału pokazuje istotne rozbieżności pomiędzy prawodawstwem Unii Europejskiej a sytuacją spółdzielczości w Polsce. Cele UE wobec spółdzielczości określa m.in. jedno z Rozporządzeń Rady WE, którego fragment cytują Autorzy. Jest w nim mowa, że Wspólnota musi zapewnić spółdzielniom właściwe instrumenty prawne, wspierające rozwój ich transgranicznej działalności. Spółdzielnie powinny także mieć zapewnione równe warunki konkurencji. Wszystkie państwa powinny stworzyć przyjazne środowisko działania spółdzielni i ich współistnienia z innymi formami przedsiębiorczości. Odnosi się to również do spółdzielczości uczniowskiej, która jest wspierana i wpisuje się w plan rozwoju przedsiębiorczości opracowany przez UE.

Ostatnie dwa rozdziały, to zbiór wzorów dokumentów niezbędnych w procesie tworzenia spółdzielni. Są to m.in. zmodyfikowany wzór statutu spółdzielni, protokół zebrania założycielskiego, uchwały o założeniu spółdzielni, wyborze zarządu, rady nadzorczej i wyborze nazwy spółdzielni. Dzięki temu każdy początkujący spółdziałca lub jego opiekun, mają ułatwione działania w sferze formalnej. Jest to istotna pomoc, która pozwala uniknąć błędów i usterek w tworzeniu tych dokumentów. Pomocne również są dokumenty zawarte w Rozdziale 7. Są to najważniejsze akty prawne, jak m.in. Ustawa prawo spółdzielcze z 1982 r. (tekst jednolity) oraz Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej dotyczące ramowych statutów szkół i placówek oświatowych i wychowawczych różnych poziomów. Dzięki temu prezentowany poradnik jest nieocenioną pomocą w rozwijaniu spółdzielczości uczniowskiej w szkołach i placówkach szkolno - wychowawczych wszystkich typów istniejących w systemie oświatowym w Polsce.

Publikacja Jerzego Jankowskiego i Ewy Derc stanowi niezwykle cenne *vademecum* członków spółdzielni uczniowskich. Jest ona realizacją deklaracji złożonych na II Kongresie Spółdzielczości Uczniowskiej w maju 2014 r. Stanowi pomoc w pracach nad organizowaniem spółdzielni w szkołach, ale także jest zachętą do podejmowania takiej działalności. Zainteresowani znajdą tu najważniejsze wskazówki praktyczne i porady prawne □